

L'Hospitalet, una ciutat i moltes llengües. Aproximació a una gestió de la diversitat lingüística

MONTERRAT CASACUBERTA PALMADA

LLICENCIADA EN FILOLOGIA CATALANA

DOCTORANT A LA UNIVERSITÉ PAUL VALÉRY DE MONTPELLIER

GEMMA VÁZQUEZ SIMÓ

LLICENCIADA EN FILOLOGIA CATALANA

DEA EN ANTROPOLOGIA SOCIAL I CULTURAL

1. Introducció

A la primeria del s. XXI el dibuix social de l'Hospitalet, i el de Catalunya per extensió, és clarament diferent del que hi havia ara fa només vint-i-cinc anys. Tal com ens recorda Carlos Frade, estem immersos en un procés socioeconòmic globalitzador, uniformitzador i modernitzador que té com a contrapartida manifestacions locals que tendeixen al particularisme, per confrontació amb aquest mateix influx globalitzador.

L'arribada massiva de persones d'arreu del món s'incrementa any rere any en l'última dècada. El flux migratori mundial ha esdevingut complex i ens fa conviure en l'àmbit local amb persones de molt diverses identitats¹ i procedències geogràfiques que han iniciat processos d'assentament a la nostra ciutat, que ens aporten nous estils i formes de vida, que estan vinculades a diversos espais transnacionals i que estan disposades a adquirir els mateixos drets de ciutadania que els autòctons a través d'un procés d'adaptació al nou medi. Diu Dominique Schnapper: "Per què el ciutadà i la ciutadania han esdevingut, des de fa una desena d'anys, mots tan àmpliament difosos, fins a resultar obsessius? És, evidentment, perquè plantegen el problema del nostre destí, indissolublement individual i col·lectiu. Ens inviten a una presa de consciència, a una reflexió sobre allò que ens permet viure junts, sobre els valors comuns en nom dels quals s'intenta posar ordre a les rivalitats i als conflictes que comporten inevitablement els homes [...]. La ciutadania es basa, en efecte, en la idea que, més enllà de les diferències i de les desigualtats, tots els homes són iguals en dignitat i han de ser tractats jurídicament i políticament de manera igual. La discussió sobre les formes concretes de l'organització d'aquest principi en la societat en resulta encara més viva i més justificada".

¹ Quan parlem d'identitats subscriuim Teun A. Van Dijk que, a més de definir la identitat personal: "En la representació de si mateix, la gent es construeix a si mateixa com a membre de diverses categories i grups (dones, minories ètniques, ciutadans dels Estats Units, periodistes, ecologistes, etc.). Aquesta autorepresentació (o esquema de si mateix) està ubicada en la memòria epistèmica personal. És una abstracció construïda gradualment des de les experiències personals (models) dels esdeveniments.", ens diu que la identitat és alhora personal i una construcció social, o sigui una representació social. En la nostra opinió, per al cas del català, la identificació amb el grup portador d'una llengua esdevé una peça fonamental quan parlem de la gestió de la diversitat lingüística: "Aquests processos d'identificació depenen d'una comparació entre el si mateix personal i el social: si els criteris de pertinença, activitats, objectius, normes, valors, posició o recursos del grup estan en línia (són almenys consistents) amb els del constructe personal de si mateix, la identificació pot ser més o menys forta". Van Dijk, Teun A. *Ideology...* [op. cit.]

Aquesta nova constel·lació social conforma un panorama cultural i lingüístic a la ciutat que cal analitzar perquè entenem que el dret a l'adquisició de la llengua d'arribada, però també el dret al manteniment de la llengua d'origen, estan inclosos en la idea del dret a la ciutadania.

Una cultura és una expressió única i original de la vida humana, la preservació de la diversitat cultural és a l'arrel mateixa de la supervivència de l'espècie, perquè la desaparició d'una sola d'aquestes és una pèrdua irreparable per a l'espècie, i la disminució de la diversitat més enllà de cert llinar li és una amenaça. (Lévi-Strauss, C. *Race et histoire...*). El procés uniformitzador que comporta la globalització conviu amb les forces internes de cada cultura, que tendeixen a la preservació de la seva especificitat.

Venim d'un Hospitalet emmarcat per les expressions de, com a mínim, dues cultures intraestats i anem cap a una ciutat mosaic de múltiples expressions socials, culturals i lingüístiques. De l'encert en la gestió de la diversitat al nostre municipi, i per extensió a Catalunya, en depèn la cohesió social present, i, encara més important, probablement la futura.

En tot procés d'assentament, hi ha un ciutadà/ana nouvingut/da —portador d'una expressió cultural, d'una llengua o més d'una que formen part de la seva identitat— que observa, que compara les formes socials i culturals que per a ell/a són noves, sovint xocants, de vegades percebudes com a molt difícilment assumibles, i que posa tots els recursos personals per fer-se un lloc i adaptar-se a la nova societat. I amb les seves pràctiques es desmenteixen els discursos que presenten l'immigrant com un endarrerit, ja que ben al contrari, és un actor social creatiu, que entén els trets positius de l'entorn, i s'hi adapta a fi d'adquirir competència social. Per tant, l'immigrant no hauria de ser percebut com a víctima de la seva cultura, perquè el que fa és construir una cultura de l'adaptació. És un actor social que es veu obligat a redefinir la seva cultura en termes estratègics a causa dels estereotips negatius que sovint el vinculen a la marginalitat i menyspreen la realitat de la seva cultura d'origen.

En tot procés d'acollida, l'autòcton observa de reüll aquella gent vinguda de lluny i l'examina: és el forani, als ulls de l'autòcton, qui ha de fer «l'esforç d'integrar-se», segons l'expressió popular. «Que s'adaptin als costums d'aquí», «Que parlin català i/o castellà, sentim a dir al carrer». No hi ha lloc per a una reflexió més en profunditat que tingui en compte l'intercanvi que ja s'ha posat en marxa. "L'autòcton no es posa en dubte a si mateix, no es qüestiona, i sovint no recorda que tot *autòcton* en realitat no és més que un *immigrant* més veterà". (Delgado, M.). Sovint, oblidant fins i tot que un dia la seva família va arribar a l'Hospitalet també en qualitat de migrant i que, amb la seva aportació social, cultural i lingüística, l'Hospitalet ja no és aquell nucli rural de la primèria del s. XX, sinó una ciutat resultat de l'intercanvi.

Diu Delgado que quan parlem de societats urbanoindustrials es fa difícil pensar-les com un espai cultural cohesionat amb una única cultura vernacla. L'immigrant, més aviat ha d'adaptar-se a un garbuix d'estils de fer i de dir. "Culturalment una ciutat sols pot ser reconeguda com un amuntegament de llegats, testimonis, trànsits..., una mena de delta al qual l'immigrant s'adapta mitjançant una nova aportació sedimentària". (Delgado, M.).

Les xarxes socials organitzades, les institucions, haurien de poder ajudar a depassar el nivell primer de desconeixement de les persones, que genera desconfiança, haurien de propiciar l'intercanvi personal i poder explicar la història social de l'Hospitalet, les històries de migració dels anys 60, el paper del català i del castellà a la ciutat. S'hauria de poder anar més enllà de l'assistencialisme de base i tendir a equilibrar les diferències socioeconòmiques, sense actituds paternalistes, perquè les causes del conflicte, si n'hi ha, són socials i provenen de la desigualtat d'oportunitats, de desavinences derivades de tot tipus d'injustícies i pràctiques marginadores, i no de qüestions derivades de les diferències culturals. Per això, és cabdal que hi hagi prou recursos proporcionats a la demanda real dels barris, cosa que evitaria la irritant competència per a l'obtenció d'aquests recursos que hi ha sota les tensions entre immigrants i autòctons.

2. Dades d'interès sociolingüístic

L'Hospitalet és la segona ciutat de Catalunya en nombre d'habitants. Segons dades estadístiques actualitzades l'11 de maig de 2007 per l'Ajuntament de l'Hospitalet, la ciutat té 260.041 habitants, 56.368 dels quals són estrangers; dada que representa un 21,68% de la població censada. Pel que fa a l'origen de les persones estrangeres, aproximadament un 65% sobre el total d'estrangers és de països llatinoamericans; els que tenen més pes demogràfic són: l'Equador (23%), Bolívia (15%), el Perú (9%), Colòmbia (5,5%) i la República Dominicana (5%); el segon grup més nombrós procedeix d'Àfrica, bàsicament del Marroc (10%), i el tercer grup d'Àsia: el Pakistan (4%), l'Índia (2%) i la Xina (3%).

Per acabar, els barris de l'Hospitalet en què l'any 2006 s'hi van instal·lar més persones immigrades són, per ordre ascendent de persones censades: Pubilla Cases, 9.445 habitants, representa un 32% de la població del barri; la Florida, 8.960 habitants, representa un 31% de la població del barri, i la Torrassa, 8.759 habitants, representa un 33% de la població del barri. Gairebé en tots tres casos multipliquem per tres el nombre d'estrangers censats en aquests barris respecte del 2003.

Les dades de coneixement del català a l'Hospitalet segons el cens de 2001 que va dur a terme l'Institut d'Estadística de Catalunya són: el 90,2% dels ciutadans entenen el català, el 59,1% el sap parlar, el 61,3% el sap llegir i el 36,4% el sap escriure². La mitjana del país és superior, el 94,5% dels ciutadans de Catalunya entén el català, el 74,5% el sap parlar, el 74,4% el sap llegir i el 49,8% el sap escriure.

2.1. Dades d'estrangers inscrits als cursos de català al CNL de l'Hospitalet el curs 2005-2006

Segons dades proporcionades per Alba Conesa, directora del CNL de l'Hospitalet, les nacionalitats estrangeres entre els alumnes dels cursos coincideixen, a grans trets, amb les nacionalitats més freqüents entre la població estrangera.

Cal destacar potser el cas dels bolivians, que malgrat que són la segona nacionalitat amb més empadronaments a la ciutat, se situen en sisè lloc pel que fa al grup d'estrangers inscrits als cursos de català. Pensem que el fet que la immigració boliviana sigui molt recent —entre els anys 2003 i 2006 han passat d'estar donats d'alta al padró un miler de bolivians a 8.461— pot ser la causa que encara no hagin arribat als cursos de català.

Pel que fa al sexe dels inscrits als cursos, cal destacar-ne els casos procedents de l'Equador i del Marroc. El nombre d'inscripcions de dones equatorianes gairebé és el

² Cal tenir en compte que aquestes dades són del cens de 2001, any en què a la ciutat hi havia un 7% d'estrangers empadronats. En aquests set anys s'ha passat d'aquest 7% al 21,68% d'empadronats. Haurém d'esperar al cens de 2011 per veure quins efectes ha produït la immigració en les competències lingüístiques dels hospitalencs.

doble que el d'homes, una hipòtesi podria ser perquè és el col·lectiu que fa més temps que està instal·lat a la ciutat i és probable que les dones sentin la necessitat d'aprendre català, no només per qüestions laborals, sinó també per ajudar els fills en les tasques escolars³. I en el cas dels marroquins, el nombre de dones és un 4% inferior al d'homes, una explicació podria ser que hi ha un alt índex d'analfabetisme entre el col·lectiu de dones marroquines i per això no arriben als cursos de català del CNL, ja que per inscriure-s'hi cal estar alfabetitzat.

³ En moltes ocasions hem recollit entre les alumnes immigrades que un dels motius pels quals s'interessen pel català és per ajudar els fills en les tasques escolars.

Taula 1**DADES D'INSCRITS ALS CURSOS DE CATALA EL CURS 2005-2006 PER ORIGEN I SEXE⁴:**

Pais origen	Homes (%)	Dones (%)	Indeterminat ⁵ (%)	(%) alumnes estrangers
Equador	11,38	20,8	11,28	17,3
Perú	18,7	17,92	9,77	17,1
Marroc	10,98	6,24	18,8	9,1
Colòmbia	7,32	8,96	3,01	7,8
Argentina	6,91	7,36	6,77	7,2
Bolívia	5,69	6,88	7,52	6,7
Brasil	5,69	2,40	4,51	3,5
Uruguai	2,03	3,84	2,26	3,2
Veneçuela	3,66	2,88	3,01	3,1
Xile	4,07	2,40	3,01	2,9
França	2,03	2,24	3,76	2,4
República Dominicana	1,22	1,92	4,51	2,1
Mèxic	2,03	2,08	1,5	2
Pakistan	2,44	1,76	2,26	2
Cuba	1,63	0,96	5,26	1,7
Romania	1,22	1,92	1,5	1,7
Ucraïna	2,03	0,64	0,75	1
Bèlgica	0,41	0,64	0,75	0,8
Bulgària	0,41	0,96	0	0,7
Hondures	0	0,96	0,75	0,7
Itàlia	1,22	0,64	0	0,7
Filipines	1,22	0,32	0	0,5
Índia	0,81	0,16	0,75	0,4
Líban	1,63	0	0	0,4
Rússia	0	0,64	0	0,4
Salvador, el	0	0,64	0	0,4
Camerun	0	0,48	0	0,3
Guinea Equatorial	0	0,48	0	0,3
Mali	0,41	0,16	0,75	0,3
Paraguai	0,81	0,16	0	0,3
Alemanya	0,41	0	0,32	0,2
Austràlia	0	0,32	0	0,2
Grècia	0,81	0	0	0,2

⁴ Dades proporcionades el maig de 2007 per Alba Conesa, directora del CNL de l'Hospitalet.⁵ Indeterminat perquè els alumnes no han emplenat aquest camp en el qüestionari d'inscripció.

País origen	Homes (%)	Dones (%)	Indeterminat⁵ (%)	(%) alumnes estrangers
Guatemala	0,81	0	0	0,2
Guinea	0,41	0,16	0	0,2
Islàndia	0	0,32	0	0,2
Japó	0	0,32	0	0,2
Polònia	0	0,32	0	0,2
Suècia	0,41	0,16	0	0,2
Costa d'Ivori	0	0,16	0	0,1
Eslovàquia	0	0,16	0	0,1
Finlàndia	0,41	0	0	0,1
Haití	0	0	0,64	0,1
Nicaragua	0	0,16	0	0,1
Nigèria	0	0,16	0	0,1
Noruega	0	0	0,64	0,1
Panamà	0	0,16	0	0,1
Portugal	0,41	0	0	0,1
Regne Unit	0	0,16	0	0,1
República Centreafricana			0,48	0,1
Suïssa	0,41	0	0	0,1
Total	39,21	33,2		100

Taula 2

DADES DE PERSONES IMMIGRANTS DELS CURSOS DE CATALA DEL CNL PER DISTRICTE⁶:

Districte	(%) estrangers inscrits cursos de català	(%) estrangers al districte	Diferència
Dte. I, Centre, Sant Josep, Sanfeliu	15,94	11,65	4,29
Dte. II, Collblanc, la Torrassa	28,26	31,31	-3,05
Dte. III, Santa Eulàlia	10,99	14,92	-3,93
Dte. IV, la Florida	19,32	32,22	-12,90
Dte. V, Pubilla Cases, Can Serra	17,75	26,56	-8,81
Dte. VI, Bellvitge, el Gornal	7,73	10,86	-3,13

⁶ Dades proporcionades el maig de 2007 per Alba Conesa, directora del CNL de l'Hospitalet.

El percentatge d'alumnes estrangers per districte és sempre per sota del percentatge de població estrangera a cada districte, tret del cas del districte I, lloc on hi ha la seu central del CNL. La proximitat al CNL i el fet que el Centre i Sant Josep siguin dos dels barris on hi ha més població catalanoparlant poden afavorir la necessitat de conèixer el català.

3. L'Hospitalet una ciutat i moltes llengües

Segons dades del GELA (Grup de Recerca de Llengües Amenazades del Departament de Lingüística General de la Universitat de Barcelona), a Catalunya s'han inventariat dues-centes vint-i-dues llengües⁷, representades per parlants de països d'arreu del món i de procedències molt diverses. Unes tenen un gran nombre de parlants i altres no tants, però des de la lingüística sabem que se'ls ha de reconèixer el mateix estatus lingüístic.

El nostre mapa lingüístic és més ric i divers que fa deu anys, ja que actualment a l'Hospitalet hi ha persones de cent dotze nacionalitats diferents. Per això, més enllà del català i del castellà, s'hi parlen llengües d'arreu del món, configurant així una ciutat plurilingüe. Si mirem el mapa lingüístic mundial, la pràctica totalitat dels estats són plurilingües. Per exemple, a Europa hi ha només un estat on es parla una única llengua pròpia, és el cas d'Islàndia, la resta són plurilingües. Si els estats són plurilingües, molt sovint els seus individus, una part si més no, són poliglots.

Si tenim en compte les deu nacionalitats amb major nombre d'empadronats a l'Hospitalet (Equador, Bolívia, Marroc, Perú, Colòmbia, República Dominicana, Pakistan, Xina, Romania, Índia), trobem que, a banda de catalanoparlants i castellano parlants, hi deu haver, sens dubte, parlants de moltes d'aquestes llengües⁸:

⁷ Dades obtingudes l'abril de 2007

⁸ Els padrons municipals no recullen dades lingüístiques, només recullen l'origen estatal, de manera que es fa difícil afinar quines llengües tenen els parlants empadronats.

País d'origen	Llengües que s'hi parlen ⁹
Equador	espanyol, quítxua, shuar
Bolívia	aimarà, espanyol, guaraní, quítxua
Marroc	amazic, àrab, hassaniyya, tarifit
Perú	aimarà, espanyol, quítxua
Colòmbia	crioll de Nicaragua, espanyol, guambiano, quítxua
República Dominicana	crioll haitià, espanyol
Pakistan	balutxi, gujarati, hindko, paixtu, panjabi, persa, saraiki, sindi, urdú
Xina	buriat, calmuc, chiew chan, coreà, hakka, hokkien, kazakh, kirguis, mongol, teochew, tibetà, xinès cantonès, xinès mandarí, xinès kunminès, wu, vietnamita
Romania	albanès, búlgar, eslovac, grec, hongarès, serbi, polonès, romanès, ucraïnès
Índia	anglès, bengalí, brijwasi, concani, gujarati, hindi, kannada, malaialam, marathi, nepalès, oriya, paixtu, panjabi, sànscrit, sileti, sindi, tàmil, telugu, tibetà, urdú, saraiki

4. Llengües en contacte, una oportunitat

El camp de la gestió lingüística local dona molt joc a l'Hospitalet, i a Catalunya per extensió. L'especificitat històrica viscuda com a comunitat lingüística és aprofitable en l'esfera pública. Només fent polítiques que tendeixin a minimitzar les visions mítiques que sobre les llengües que l'Occident colonitzador ha exportat arreu del món —i ha aplicat a l'interior dels seus territoris, també— i que proposen, en el fons, la desigual-

⁹ Dades proporcionades pel GELA, maig de 2007.

tat jeràrquica de les llengües segons el nombre més o menys important de parlants, segons la capacitat d'ocupar espais d'ús social, segons el prestigi geopolític del grup que les parla, etc., es pot combatre l'homogeneïtzació que tendeix a identificar la vida social amb l'ús d'una sola llengua.

Al llarg de la seva història la llengua catalana ha viscut vicissituds importants sota la pressió d'aquests mites, encarnats per la gestió lingüística de l'espanyol i/o el francès com a llengües d'estat. Perquè la llengua catalana continuï present socialment i pugui fer el paper de llengua intergrupala —en comptes d'atorgar el rol al castellà en la perpetuació d'un model de colonialisme lingüístic— ha de poder ser visualitzada com aquell bé comú que la comunitat autòctona ofereix. La planificació lingüística ha d'esdevenir una manera de preservar la diversitat lingüística, tal com proposa Carme Junyent.

Cal aprofitar aquest nou marc sociolingüístic i evitar errors del passat. Hem de procurar no amagar la llengua catalana, cal que no es negui l'accés al català a les persones immigrades que arriben a Catalunya. Cal que estiguem atents perquè no es torni a produir una altra discriminació vehiculada a través de la llengua. La llengua catalana és un element definitori de la població autòctona, és l'element més visible de la identitat catalana i, per tant, és un element estratègic respecte als autòctons i la seva identitat. Sense el català és molt difícil l'apropiació d'espais socials ascendents i, per tant, les administracions i el teixit social han de col·laborar per facilitar-los-en l'accés. Les persones que han optat per la solució de canviar radicalment de vida, sovint, estan obertes a incorporar noves llengües, malgrat la dificultat i l'esforç que comporta tot procés d'aprenentatge d'una llengua. Si no es tenen en compte aquests factors, es preveu que una part dels veïns de les nostres ciutats no gaudirà mai de tots els drets derivats de la condició de ciutadà. Com diu Pierre Bourdieu: "Els intercanvis lingüístics són relacions de poder simbòlic. La consideració del mercat lingüístic fa que la competència legítima funcioni com un capital lingüístic que produeix un benefici de distinció a qui el domina". En la mateixa línia, Junyent també ens recorda que: "Si la planificació optés per tractar les llengües com a béns culturals, i com a tals transmissibles i acumulables, més que com a instruments d'adequació a un model social que les destrueix, contribuiria no tan sols a preservar la diversitat lingüística sinó a enfortir la solidaritat entre els pobles." Malgrat això, el paper de l'Estat ha estat el d'anar a favor de l'homogeneïtzació lingüística a fi d'enfortir les llengües dominants. (Junyent, C. *Contra la planificació...*

Un dels camps on l'Administració i la xarxa social poden incidir més creativament és en el de la gestió lingüística. Així com segons quins intercanvis culturals són molt complexos, la llengua de l'altre sempre suscita curiositat en el ciutadà: "*Què dius què parles al teu país? I com sona? I com es diu bon dia?*".

I recordem-ho: "És més habitual que una llengua es compti per milers de parlants que per milions. Només unes 60 llengües al món són parlades per més de 10 milions i no arriben a 250 les que tenen més d'1.000.000 de parlants". (C. Junyent, C. [op. cit.]).

5. Bones pràctiques per al foment de la diversitat lingüística a l'Hospitalet

Una bona pràctica és una manera de gestionar el plurilingüisme que contribueix a millorar i modificar de forma significativa la situació d'una llengua. Quan parlem de bones pràctiques ens referim a un context en què hi ha una situació de contacte lingüístic entre com a mínim dues llengües. En una situació d'aquest tipus una bona pràctica ha d'afavorir que cap de les poblacions senti un greuge respecte a la seva llengua. Les bones pràctiques, a més de proposar noves maneres d'actuar, s'han de poder adaptar a les característiques de les diferents comunitats i, especialment, han de contribuir a l'enfortiment de la comunitat lingüística amb la participació de la ciutadania i del sector associatiu.

En aquest apartat hem fet un recull de bones pràctiques per afavorir la convivència lingüística que en aquest sentit s'han dut a terme a la ciutat de l'Hospitalet des de diferents institucions i entitats en els darrers anys.

Gimcana de les llengües

L'any 2005 el CNL de l'Hospitalet en col·laboració amb la xarxa de biblioteques de la ciutat va dur a terme un concurs sobre diversitat lingüística. L'objectiu era fer conèixer la diversitat lingüística del món i conscienciar de la riquesa que representa aquesta diversitat. La Gimcana permet treballar i aprofundir en els aspectes següents: la riquesa de la diversitat lingüística que la immigració aporta, el foment de la cohesió social dins el municipi mitjançant la col·laboració entre tota la ciutadania, la promoció de l'aprenentatge de llengües, el combat contra els estereotips, la dinamització de la participació ciutadana i l'afavoriment de la integració. Hi van participar entorn de 500 persones vinculades d'una manera o altra a la ciutat.

Som del món

Projecte educatiu del CEIP Pau Casals i el CNL de l'Hospitalet. L'escola està situada en una zona amb alta densitat d'immigració interna i externa i amb una comunitat educativa en la qual conviuen persones de vint-i-dos països diferents. Decideix, juntament amb el CNL, confegir un llibre de presentació de totes les persones de la pròpia comunitat educativa: alumnes, pares i personal del centre amb l'objectiu d'evindicar la realitat pluricultural i multilingüística de la comunitat educativa de l'escola, mitjançant l'elaboració conjunta d'un llibre de presentació personal on s'indica el lloc d'origen i la llengua familiar, i on es fan comentaris sobre el punt de partida i el d'arribada.

Aquests ítems s'escriuen en català i també, amb lletra més menuda, en castellà, francès, anglès, xinès i àrab. Cada persona va escriure les respostes en la seva pròpia llengua.

Quantes llengües se senten a les biblioteques de l'Hospitalet?

Aquesta era la capçalera del full, escrit en català i anglès, que des de la Biblioteca Tecla Sala es va repartir als seus usuaris a fi de recollir dades per dur a terme una exposició sobre les llengües parlades a les biblioteques. L'exposició es va realitzar al maig de 2005 i presentava, entre d'altres coses, la procedència dels usuaris i el nombre de llengües parlades, i els demanava una paraula que els agradés de la seva llengua i una que els agradés en català i en castellà.

L'exposició

Les llengües a Catalunya duta a terme l'any 2005 al Centre Cultural Tecla Sala és una mostra de les més de 200 llengües que es parlen a Catalunya. Després de vora dos anys de buscar-ne, els membres del Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades han trobat que entre la gent que viu a Catalunya es parlen pel cap baix més de 300 llengües. Aquesta és una exposició elaborada per la Universitat de Barcelona i que consta de tres blocs. El primer tracta de les llengües a Catalunya i vol ser un inventari de les llengües que es parlen en aquest moment. El segon bloc s'anomena *La mirada diferent* i tracta dels codis lingüístics i de com reflecteixen les diferents maneres de concebre el món. El tercer bloc tracta d'estratègies per afavorir la convivència i mostra diferents experiències que s'han dut a terme a Catalunya.

Benvinguts a l'esplai. L'acollida de famílies immigrants a l'esplai:

El Club d'Esplai la Florida, en el període 2004-2005, va passar de tenir un 35% d'infants fills d'immigrants a tenir-ne un 45%. Com que l'esplai va esdevenir un punt de referència d'aquestes famílies al barri, es va decidir definir un model d'acollida per a les famílies a l'esplai. L'experiència dels darrers anys és que les famílies que arriben quan el curs escolar està molt avançat són derivades a l'esplai com a punt de referència al barri. Per tant, amb l'objectiu d'anar creant punts de referència social i cultural que facilitin el procés d'integració dels habitants al barri, neix el model d'acollida de famílies immigrants a l'Esplai la Florida; és una pràctica que consisteix a fer tasques de mediació i traducció de documents, ajudar les famílies a integrar-se a l'entorn: acompanyar, facilitar contactes, etc. Aquesta facilitat de comunicació és possible perquè a l'esplai hi ha persones de l'equip que parlen diferents idiomes (àrab, anglès, francès, etc.), i això possibilita donar la informació necessària a les famílies que acaben d'arribar.

Actuacions per mostrar la multiculturalitat

Com a actuació dins del *Pla Educatiu d'Entorn* (PEE) de l'Hospitalet, el maig de 2007, el CEIP Gornal ha fet un seguit d'actuacions per mostrar la diversitat multicultural i multilingüística del barri del Gornal, entre les quals, l'exposició **Les llengües un gran tresor** i la conferència de la lingüista Carme Junyent que porta el mateix nom; i activitats entorn del col·lectiu gitano, amb força presència al barri, com l'exposició **A la vera de Sant Joan. Al voltant de la cultura gitana a Catalunya**.

Voluntariat per la llengua

Programa **Voluntaris per la llengua**: és un programa que pretén fomentar l'ús de la llengua catalana en les relacions personals. Facilita que les persones que tenen coneixements de llengua catalana es llancin a parlar-la en totes les situacions, i que les persones que parlen habitualment el català no canviïn de llengua innecessàriament. El programa bàsic consisteix a aparellar una persona que l'està aprenent amb una que ja el parla per tal que puguin fer conversa una hora a la setmana durant deu setmanes. Enguany, el programa ha esdevingut prioritari per al Govern de la Generalitat i l'està executant el Consorci per a la Normalització Lingüística a través dels seus centres de Normalització Lingüística. A l'Hospitalet es va dur a terme la primera edició del programa el novembre de 2003, des de llavors s'han format unes 400 parelles lingüístiques.

Acompanyament lingüístic

Projecte del CEIP Prat de la Manta, l'entitat Cultura 13 i el CNL de l'Hospitalet **d'acompanyament lingüístic per a mares no alfabetitzades** i amb algun fill que per edat encara no estava escolaritzat, dut a terme el curs 2005-2006. Arran de la detecció que hi havia mares, majoritàriament d'origen marroquí, incomunicades amb l'escola perquè no estaven alfabetitzades i tampoc no entenien el català, es va engegar un projecte d'alfabetització a fi d'acostar aquest col·lectiu de mares a l'escola. L'entitat Cultura 13 hi va posar els educadors, el CNL una professora per fer sessions de català oral i l'Agrupament Escolta Quico Sabater va participar en el projecte fent-se càrrec del servei de cançur.

També convé destacar que a banda de l'oferta de cursos de català realitzats per l'Administració que hi ha a la ciutat (CNL, Escola Oficial d'Idiomes, etc.) hi ha diverses entitats que a través d'un voluntari lingüístic, que sovint és membre de la mateixa entitat, estan duent a terme tasques molt interessants de foment i ensenyament del català, entre d'altres: l'Associació de Veïns del Centre, la Parròquia de Sant Josep, alguns grups de conversa que han sorgit a les escoles o a la XIC del CC Collblanc-la Torrassa (Xarxa d'Intercanvi de Coneixements), etc. També són interessants des del punt de vista de les bones pràctiques els cursos d'àrab que es duen a terme a les entitats Wafae o Catalandaoued, ja que fomenten el respecte i el prestigi de la llengua d'aquest col·lectiu.

També és interessant destacar que, cada cop més, tant l'Administració com les entitats estan editant materials informatius en més de dues llengües. Alguns exemples recollits a l'Hospitalet són:

Opuscle *L'Hospitalet et dona la mà en català*, que difon el Servei d'Acolliment Lingüístic del CNL de l'Hospitalet, des del qual es promou l'aprenentatge del català entre les persones immigrades a la ciutat. S'ha editat en quinze llengües: català, castellà, àrab, amazic, francès, anglès, romanès, urdú, panjabi, fula, rus, ucraïnès, hindi, xinès i portuguès.

Fullet informatiu sobre el projecte *Inserta't*, editat per la Fundació Akwaba, entitat que treballa amb col·lectius en risc d'exclusió social i amb especial atenció en l'acollida de les persones nouvingudes, a fi de difondre el programa d'inserció sociolaboral per a persones a la recerca de feina a la ciutat de l'Hospitalet. Editat en català, castellà i àrab.

Fullet sobre *L'exposició fotogràfica plaça de la Bòbila: de la reivindicació a la diversitat*, editat pel CC la Bòbila per difondre l'activitat. Editat en català, castellà, anglès i àrab.

Fullet informatiu sobre el projecte *Sortint de dubtes*, de Cultura 13, entitat dedicada a l'assessorament d'immigrants, a l'alfabetització de col·lectius amb dificultats d'inserció i al reforç escolar de joves en risc d'exclusió. Editat en català, castellà, francès, àrab i xinès.

El Centre d'Atenció i Informació a la Dona (CAID) ha editat l'opuscle amb la informació bàsica del seu servei en onze llengües (català, castellà, anglès, francès, italià, portuguès, àrab, romanès, rus, xinès i urdú).

Punts de llibre de la CAL l'H. La Coordinadora d'Associacions per la Llengua, nucli de l'Hospitalet, ha elaborat vuit punts de llibre amb motiu del Sant Jordi dels anys 2006 i 2007 en els quals tractava qüestions de vocabulari de diferents camps semàntics i els mostrava en català i castellà. L'any 2006 en va editar quatre relacionats amb el vocabulari de l'alimentació, amb el lema: *Compreu al mercat en català!*. El 2007 n'ha editat quatre més relacionats amb el vocabulari de l'espectacle amb el lema: *L'espectacle i l'escena en català*.

Cal tenir en compte altres exemples que, malgrat que no són iniciatives exclusivament locals, també arriben als hospitalencs; són entre altres, els fullets informatius editats pels sindicats CCOO i UGT fent difusió dels seus serveis d'atenció als immigrants: CITE i AMIC; o les diverses informacions derivades de l'Institut Català de la Salut, com la campanya **De compatriota a compatriota**, que té la finalitat de millorar l'accessibilitat de les dones i les famílies immigrades a Catalunya als serveis d'assistència primària, amb especial èmfasi a la promoció d'opcions de salut reproductiva i infantil. Editat en urdú, àrab, castellà, francès, anglès i romanès.

**L'ESPECTACLE
I L'ESCENA**

EN CATALÀ

Sant Jordi 2007
festa del llibre

cal
COORDINADORA D'ASSOCIACIONS PER LA LLENGUA CATALANA

Coordinadora d'Associats per la Llengua catalana - nucli de l'Hospitalet de Llobregat
adreça provisional: CAL l'H C/Major, 54 - 08901 l'Hospitalet

www.cal.cat cal@cal.cat

6

**MÚSICA
MÚSICA**

AUDITORI auditorio

CONCERT concierto

CONJUNT / GRUP conjunto / grupo

COR / CORAL coro / coral

DIRECTOR director

INSTRUMENTS instrumentos

>CORDES cuerdas

>FUSTES viento-madera

>METALLS viento-metal

MÚSICA de CAMBRA música de cámara

>CLASSICA clásica

>ÈTNICA ètnica

>FUSIÓ fusión

ORQUESTRA orquesta

PENTAGRAMA pentagrama

SOLISTA solista

3

**VERDURA
VERDURA**

ALBERGÍNIA berenjena

BLEDA acelga

CEBA cebolla

CARABASSÓ calabacín

COGOMBRE pepino

COL col

ENCIAM lechuga

FAVA haba

MONGETA judía

NAP nabo

PASTANAGA zanahoria

PATATA patata

PEBROT pimiento

PÈSOL guisante

PORRO puerro

TOMÀQUET tomate

هنا كان العالم كبيرا ومهما كنت بعيدة عن بلدك، يوجد في
برشلونة - بلد الجديد - أشخاص يريدون الوقوف بجانبك
ومساعدتك.

أبناء بلدك الذين وصلوا الى هنا منذ سنوات الى جانب اناس من
مدينة برشلونة اتفقوا على تقديم المساعدة الفعلية لك والارادك
ولعائلتك.

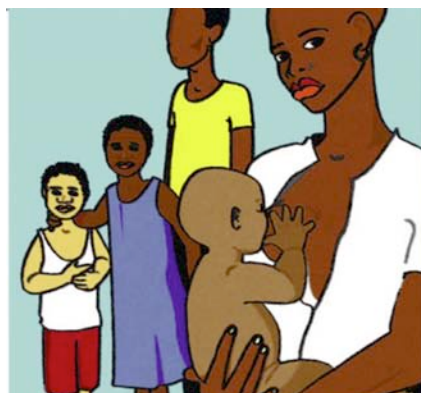
نساعدك على تنظيم اسرتك سواء عند رغبتك بإنجاب الأطفال
او تحديد فترات إنجابهم او في حالة عدم الرغبة بإنجاب المزيد او
في فترة الحمل في جميع هذه الحالات نقوم بإرشادك للمكان
الصحي المناسب .

Por grande que sea el mundo, por lejos que estés
de tu tierra, en Barcelona, tu nueva ciudad hay
personas que quieren estar cerca de ti y tenderte la
mano.

Tus compatriotas, los que llegaron aquí hace unos
años, junto con gente que es de Barcelona, se han
puesto de acuerdo para ofrecerte ayuda práctica: a
ti, a tus hijos, a tu familia.

TE AYUDAMOS a planificar tu familia, tanto si
quieres tener hijos, no tenerlos durante un tiempo,
no tener ninguno más o estás embarazada. En cada
caso, te pondremos en contacto personalmente
con el servicio de salud que necesitas.

Si grand que soit le monde, aussi loin que tu sois de
chez toi, à Barcelone, ta nouvelle ville, il y a des gens
qui veulent être près de toi et te tendre la main.

Tes compatriotes, ceux qui sont arrivés il y a quelques
années, ont décidé avec des gens qui sont de
Barcelone, de t'offrir une aide pratique: à toi, à tes
enfants, à ta famille.

NOUS T'AIDONS à planifier ta famille, que tu veuilles
avoir des enfants, ne pas les avoir pendant un certain
temps, ne plus en avoir ou si tu es enceinte. Dans
tous les cas, nous te mettrons en contact avec le
service de santé dont tu as besoin.

مطابرات

93 268 36 00
9h a 13h

Via Laietana, 40, 1º 2º B
08003 Barcelona

Associació / Asociación
SALUD Y FAMILIA

CatSalut
CSB

پاکستان میں میڈیون اور آگے میں سے بے فیوں املا اور دیگر مہمات

TE AYUDAMOS a que tus hijos tengan una buena atención sanitaria, las vacunas al día, los consejos imprescindibles para crecer sanos. Te pondremos en contacto con los servicios de pediatría.

TE AYUDAMOS a obtener asistencia sanitaria pública y a resolver cualquier duda o problema de salud que tengas tú o tu familia. En cada caso, te buscaremos y te pondremos en contacto con el servicio de salud más adecuado.

TE ORIENTAMOS en la tramitación de la tarjeta sanitaria, cómo y dónde empadronarse, cuál es el centro de salud más próximo a tu domicilio.

TE INFORMAMOS y ponemos en contacto con otras asociaciones y recursos que puedes utilizar para resolver problemas de documentación, vivienda, trabajo, escuela para tus hijos y otras necesidades básicas.

**De Compatriota
↳ a Compatriota**

Ayuda e información de salud para mujeres y familias latinoamericanas

Information: ☎ 93 268 36 00
Heures d'ouverture: 9h à 13h

Via Laietana, 40, 1º 2º B
08003 Barcelona

Associació / Asociación
SALUD Y FAMILIA

CatSalut
CSB

**De Compatriote
↳ à Compatriote**

Aide et information sur la santé pour les femmes et familles africaines

Bibliografia

BOURDIEU, Pierre. *¿Qué significa hablar? Economía de los intercambios lingüísticos*, Madrid, Akal, 2001 [trad.del francès]

DELGADO, Manuel. "Qui pot ser immigrant a la ciutat?". En: *Debat de Barcelona II. Ciutat i immigració*. Barcelona, CCCB, 1997

FRADE, Carlos. *Globalització i diversitat cultural*. Barcelona, Pòrtic, 2002

LÉVI-STRAUSS, Claude. *Race et histoire* [conferència. Unesco. Paris,1952]

JUNYENT, Carme. *Vida i mort de les llengües*. Barcelona, Empúries,1992

JUNYENT, Carme. *Contra la planificació*. Barcelona, Empúries,1998

MAGRINYÀ, Jordi. "Les bones pràctiques". En: *Les llengües a Catalunya*. Octaedro; UB, 2005

SCHNAPPER, Dominique. *Què és la ciutadania? Els drets i deures de la convivència cívica*. Barcelona, la Campana, 2003 [trad. del francès]

VAN DIJK, Teun A. *Ideología, una aproximación multidisciplinaria*. Madrid, Gedisa, 2000 [trad. de l'anglès]